

Kontrola przeprowadzona przez Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt

Instytucja kontrolująca:

Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt

Kontrola przeprowadzona w dniach:

28.08 – 07.11.2025 r.

Zakres kontroli:

Sprawdzenie zgodności działań zrealizowanych przez Instytut w zakresie ochrony zasobów genetycznych bydła ras polskiej czarno-białej i polskiej czerwono-białej w latach 2023-2024 z programami ochrony zasobów genetycznych bydła tych ras obowiązującymi w okresie poddanym kontroli.

Dokumenty kontrolne:

Protokół kontroli

KRAJOWE CENTRUM HODOWLI ZWIERZĄT NATIONAL ANIMAL BREEDING CENTRE

01-142 Warszawa, ul. Sokolowska 3 * tel. +48 22 632-01-42, +48 22 632-01-59 * fax +48 22 632-01-15 * e-mail: kchz@kchz.agro.pl
NIP 527-25-29-237 * REGON 017184923

znak: WKZ.KHB.530.3.2025.3

PROTOKÓŁ PRZEBIEGU KONTROLI URZĘDOWEJ

przeprowadzonej w Instytucie Zootechniki - Państwowym Instytucie Badawczym,
ul. Sarego 2, 31-047 Kraków (zwanym dalej IZ-PIB lub Instytutem).

Podstawa prawna podjęcia kontroli: art. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r.
o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich¹.

Przedmiot kontroli: prawidłowość realizacji programów ochrony zasobów
genetycznych bydła rasy polskiej czarno-białej (ZB) i polskiej czerwono-białej (ZR)
obowiązujących w latach 2023-2024 oraz sprawdzenie wykonania zaleceń
pokontrolnych.

Cel kontroli: sprawdzenie zgodności działań zrealizowanych przez Instytut w zakresie
ochrony zasobów genetycznych bydła rasy polskiej czarno-białej i polskiej czerwono-
białej w latach 2023-2024 z programami ochrony zasobów genetycznych bydła tych
ras (zwanymi dalej, odpowiednio: programem ochrony ZB² i programem ochrony
ZR³) obowiązującymi w okresie poddanym kontroli.

Metody kontroli: kontrola wielowątkowa została przeprowadzona w biurze podmiotu,
w stadach bydła rasy ZB i ZR oraz z wykorzystaniem elektronicznych środków
przekazu.

Kontrolujący poddali analizie dokumentację dotyczącą zwierząt pochodzących z 13
stad (5 rasy ZB - 54 krowy i 1 buhaj oraz 8 rasy ZR - 79 krow i 1 buhaj)^{4, 5, 6},

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 36 (zwana dalej ustawą)

² Program ochrony zasobów genetycznych bydła rasy czarno-białej (akta kontroli str. nr 6.1, 9-23, 495-496, 503-515)

³ Program ochrony zasobów genetycznych bydła rasy czerwono-białej (akta kontroli str. nr 6.130, 183-197, 470-471, 476-485)

⁴ wykazy stad bydła rasy ZB zakwalifikowanych do programu ochrony w latach 2023
i 2024 (akta kontroli str. nr 6.24-129)

⁵ wykazy stad bydła rasy ZR zakwalifikowanych do programu ochrony w latach 2023
i 2024 (akta kontroli str. nr 6.198-453)

⁶ Notatka służbowa z 01.09.2025 r. (akta kontroli str. nr 5.1-2)

M. Dab...
AG...

wybranych z 366 stad objętych programami ochrony (wg stanu na 2024 r. liczba stad w każdej rasie: ZB - 82, ZR - 284)⁷.

Kontrolujący dokonali analizy merytorycznej:

- dokumentacji związanej z przedmiotem kontroli przekazanej przez IZ-PIB oraz pozyskanej w stadach bydła ras ZB i ZR podczas terenowej części kontroli,
- danych o zwierzętach zarejestrowanych w teleinformatycznym systemie FedInfo służącym prowadzeniu ksiąg hodowlanych i oceny wartości użytkowej bydła ras ZB i ZR (zwanym dalej FedInfo) zakwalifikowanych do programów ochrony

w odniesieniu do obowiązujących w badanym okresie wymogów określonych w aktach prawnych oraz programach ochrony zasobów genetycznych bydła ww. ras.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2023 r. - 31.12.2024 r.

I. Informacje o kontroli

Osoba kierująca podmiotem kontrolowanym: Tomasz Jacek - Dyrektor Instytutu⁸.
Kontrola urzędowa planowa⁹ w terminie od 28.08.2025 r. do 07.11.2025 r. została przeprowadzona przez pracowników Wydziału Kontroli Hodowli i Rozrodu Zwierząt Gospodarskich Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt:

1. Dorotę Cieślakowską - Pliszkę - starszego specjalistę¹⁰,
2. Małgorzatę Dobrowolską - głównego specjalistę¹¹,
3. Joannę Golik - głównego specjalistę¹²,
4. Aleksandrę Grabowską - asystenta¹³,
5. Sylwię Jakubowską - starszego specjalistę¹⁴,
6. Zofię Kaźmierczak - asystenta¹⁵,
7. Magdalenę Kowalską - głównego specjalistę¹⁶,
8. Tomasza Stachurskiego - starszego specjalistę¹⁷.

⁷ <https://biobydlo.izoo.krakow.pl/rasy/polska-czarno-biala>; <https://biobydlo.izoo.krakow.pl/rasy/polska-czerwono-biala>

⁸ informacja z KRS z 28.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 3.1-7)

⁹ zgodnie z rocznym planem kontroli zatwierdzonym 19.12.2024 r. przez dyrektora KCHZ

¹⁰ Upoważnienie nr 163/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.1)

¹¹ Upoważnienie nr 164/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.2)

¹² Upoważnienie nr 165/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.3)

¹³ Upoważnienie nr 166/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.4)

¹⁴ Upoważnienie nr 167/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.5)

¹⁵ Upoważnienie nr 168/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.6)

¹⁶ Upoważnienie nr 169/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.7)

¹⁷ Upoważnienie nr 170/2025 z 05.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 2.8)

M. Dolew.
AG

Informacja o powiadomieniu podmiotu o kontroli: pismo znak:

WKZ.KHB.530.3.2025.2 z 05.08.2025 r.¹⁸.

Osobami upoważnionymi do składania wyjaśnień w trakcie kontroli byli pracownicy IZ-PIB: dr inż. Anna Majewska - w zakresie rasy ZB i dr inż. Ewa Sosin - w zakresie rasy ZR¹⁹.

Informacji i wyjaśnień związanych z tematem kontroli udzielali również hodowcy uczestniczący w realizacji programów ochrony zasobów genetycznych bydła ww. ras, których stada objęto kontrolą terenową²⁰.

II. Ustalenia kontroli

1. Spełnienie wymogów dotyczących realizacji programów ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.

1.1. Opis sposobu określania statusu zagrożenia wyginięciem dla bydła ras ZB i ZR, zamieszczony na stronie internetowej Instytutu²¹ oraz przekazany kontrolującym²², zawiera informacje o stosowanym w warunkach Polski modelu szacowania ww. statusu, wzorach matematycznych służących obliczeniom oraz sposobie interpretacji uzyskanego wyniku.

W oparciu o informacje przekazane przez Instytut²³ oraz zamieszczone w ww. stronie kontrolujący ustalili, że status zagrożenia dla ras ZB i ZR na przestrzeni lat 2022-2024 miał stałą wartość wynoszącą, odpowiednio: 1,6 i 1,7 - wg interpretacji zawartej w opisanej powyżej metodyce bydło ras ZB i ZR było zagrożone i wymagało działań ochronnych.

1.2. Na podstawie wykazów stad bydła ras ZB i ZR przekazanych przez IZ-PIB kontrolujący ustalili spełnienie wymogu dotyczącego minimalnej (4 szt.) i maksymalnej (100 szt.) liczby krów w stadzie objętym programem ochrony danej rasy bydła^{4, 5}.

1.3. Zasady uczestnictwa oraz zadania podmiotów biorących udział w ww. programach opisano w programach ochrony.

Na podstawie ww. programów kontrolujący ustalili, że:

1.3.1. IZ-PIB realizował programy ochrony^{2, 3} wspólnie z:

¹⁸ akta kontroli str. nr 1.1-3

¹⁹ pismo znak: D/423/25 z 12.08.2025 r. (akta kontroli str. nr 4.1)

²⁰ Notatki służbowe z kontroli w stadach bydła ras ZB i ZR (akta kontroli str. nr 5.3-10)

²¹ <https://bioroznorodnosc.izoo.krakow.pl/status-zagrozenia-ras>

²² akta kontroli str. nr 6.609-610, 619-625

²³ akta kontroli str. nr 6.559-560, 608-610

Ms. Dobr. 3
E

- hodowcami/właścicielami stad bydła ras ZB i ZR,
 - Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka (Polska Federacja lub PFHBiPM) odpowiedzialną za prowadzenie ksiąg hodowlanych i oceny wartości użytkowej (w zakresie cech mlecznych, zwana dalej OWU) w ramach realizacji programów hodowlanych bydła ras ZB²⁴ i ZR²⁵,
 - Małopolskim Centrum Biotechniki Sp. z o.o. (MCB Sp. z o.o.), której zadaniem było pozyskiwanie, konfekcjonowanie, przechowywanie i dostarczanie nasienia buhajów ww. ras zakwalifikowanych do udziału w programach ochrony.
- 1.3.2. Szczegółowe zasady współpracy pomiędzy Instytutem a PFHBiPM i MCB Sp. z o.o. zawarto w porozumieniach²⁶.
- 1.3.3. Zasady dobrowolnego uczestnictwa hodowcy w programie ochrony określała umowa, której integralną część stanowił program ochrony (obowiązujący w okresie jej zawarcia)²⁷.
- 1.3.4. Programy ochrony wskazywały, że rolą Instytutu było sprawowanie nadzoru merytorycznego nad realizacją programu ochrony, natomiast w zakresie oceny jej efektywności oraz opiniowania i przyjęcia treści programu funkcję tę pełniła Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych bydła (zwaną dalej Grupą Roboczą) składająca się, m.in. z przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytutu, PFHBiPM i MCB Sp. z o.o.
- Spotkania Grupy Roboczej służące omówieniu problematyki realizacji programów ochrony organizowano corocznie, a podejmowane w ich trakcie dyskusje i ustalenia, m.in. w zakresie kwalifikacji nowych stad do uczestnictwa w programach ochrony i wyboru kandydatek na matki buhajów, opisano w protokołach²⁸.
- 1.4. W odniesieniu do zasad kwalifikacji bydła do uczestnictwa w programach ochrony^{2, 3}:

²⁴ „Program hodowlany bydła rasy czarno-białej” - <https://pfnb.pl/hodowla/zadania/programy-hodowlane>

²⁵ „Program hodowlany bydła rasy czerwono-białej” - <https://pfnb.pl/hodowla/zadania/programy-hodowlane>

²⁶ akta kontroli str. nr 6.1-8

²⁷ akta kontroli - zapis elektroniczny

²⁸ protokoły ze spotkań Grupy Roboczej (akta kontroli str. nr 6.130, 131-148 /z 2023 r./, 149-167 /z 2024 r./)

M. Dobr.
A.G.

1.4.1. Zgłoszenie samic do uczestniczenia w programie ochrony (lub kontynuacji/warunkowego uczestnictwa) następowało poprzez wpisanie ich danych identyfikacyjnych przez właściciela na odpowiednim druku opracowanym przez Instytut²⁹, a w przypadku buhaja przeznaczonego do krycia haremowego, w formie pisemnego wniosku. Zgłoszenia i wnioski podlegały weryfikacji i akceptacji przez Koordynatora IZ-PIB.

W wyniku analizy:

- Oświadczeń-Wykazów bydła zakwalifikowanego do programu ochrony zasobów genetycznych (dla wszystkich wytypowanych stad),
- Wykazów jałówek/krów remontowych wstępnie kwalifikowanych do ww. programów oraz wykazów krów proponowanych jako zastępcze za sztuki ubyte z programu ochrony

sporządzonych w okresie poddanym kontroli przez właścicieli zwierząt wytypowanych stad kontrolujący stwierdzili, że każdy z ww. dokumentów został poddany weryfikacji a następnie zaakceptowany przez Koordynatora IZ-PIB³⁰.

1.4.2. Koordynator ds. ochrony zasobów genetycznych bydła kwalifikował nowe stada do programu ochrony na podstawie wniosków hodowców, po przeprowadzeniu analizy dokumentacji i uzyskaniu pozytywnej opinii Grupy Roboczej²⁸.

Kontrolujący stwierdzili, że Instytut spełnił wymogi dotyczące realizacji programów ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.

2. Realizacja zadań przez podmioty współrealizujące programy ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.

2.1. W zakresie prawidłowości prowadzenia oceny wartości użytkowej przez PFHBiPM, której metodyka została opisana w programach hodowlanych bydła ras ZB i ZR^{24, 25} kontrolujący ustalili, że użytkowość krów ze wszystkich wytypowanych stad była oceniana metodą A, w której osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie próbnego doju i zgromadzenie wszystkich niezbędnych

²⁹ akta kontroli str. nr 6.470-471, 486-489

³⁰ akta kontroli str. nr 6.538-547, 736-756, 763-775, 779-819

informacji jest przeszkolony i uprawniony pracownik organizacji prowadzącej ocenę wartości użytkowej, tj. Polskiej Federacji.

W wyniku analizy danych o bydle zakwalifikowanym do programów ochrony²⁷ zarejestrowanych w FedInfo oraz danych pozyskanych podczas terenowej części kontroli kontrolujący stwierdzili, że:

- 2.1.1. W ww. systemie nie zarejestrowano danych dotyczących użytkowości rozplodowej samic w zakresie:
- numeru identyfikacyjnego buhaja kryjącego (ojca cielęcia) dla 47 krów,
 - numeru identyfikacyjnego urodzonego cielęcia dla 32 krów.
- Powyższe było niezgodne z programami hodowlanymi oraz programami ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.
- Szczegółowe dane w ww. zakresach zawierają załączniki nr 1 i nr 2 do niniejszego protokołu.
- 2.1.2. Wszystkie krowy były użytkowane w zakresie cech produkcji mleka i posiadały zarejestrowane w systemie FedInfo wyniki wydajności mleka oraz jego składników a także obliczoną wydajność każdej ukończonej laktacji (odpowiednio dla danej krowy), co było zgodne z programami hodowlanymi oraz programami ochrony bydła ras ZB i ZR.
- 2.1.3. PFHBiPM wykonała ocenę typu i budowy:
- w 2023 r. - dla 36 krów rasy ZB i 112 rasy ZR,
 - w 2024 r. - dla 33 krów rasy ZB i 83 rasy ZR
- będących córkami buhajów, których nasienie stosowano w ramach prowadzenia programów ochrony³¹.
- Stanowiło to o realizacji przez Polską Federację określonego w programach ochrony zadania systematycznego powiększania stanu liczbowego żeńskiego potomstwa z wykonaną oceną typu i budowy (do ok. 15 sztuk po każdym ww. buhaju)^{2, 3}.
- 2.1.4. Kontrolujący stwierdzili, że w przypadku 9 krów rasy ZB i 6 krów rasy ZR (wykazanych w załączniku nr 3 do niniejszego protokołu) PFHBiPM nie zarejestrowała w FedInfo informacji o wykonaniu i wyniku badania mającego na celu weryfikację ich pochodzenia, co było niezgodne z programami hodowlanymi oraz programami ochrony bydła ras ZB i ZR.

³¹ akta kontroli str. nr 6.555-607, 719-735

M. Dobry
AG

Na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej³² kontrolujący ustalili, że wszystkie ww. krowy miały wykonane ekspertyzy polimorfizmu mikrosatelitarnego DNA potwierdzające ich pochodzenie.

2.1.5. Kontrola w stadach wytypowanych do kontroli terenowej wykazała, że właściciele stad nieposiadający dostępu do internetowego programu zarządzania stadem Stado OnLine (SOL) posiadali karty jałówki-krowy w wersji papierowej wydane i prowadzone przez PFHBiPM, co było zgodne z wymogiem opisanym w programach ochrony bydła ras ZB i ZR.

2.2. W odniesieniu do stosowania się hodowców do zasad opisanych w programach ochrony kontrolujący ustalili na podstawie analizy pozyskanych danych²⁷:

2.2.1. Niezgodne z wymogami ww. programów dopuszczenie do pokrycia:

2.2.1.1. krów nr: PL005376113750 (Lipka), PL005376113446 (Soniana 2017) i PL005374576809 (Welcia 3) przez buhaja PL005399938415 (Dobór) przed uzyskaniem zgody Koordynatora IZ-PIB na użytkowanie ww. samca do krycia naturalnego w stadzie nr 05-51971 objętym programem ochrony zasobów genetycznych bydła rasy ZB³³;

2.2.1.2. krów nr: PL005379855824 (Szkodna), PL005520228408 (Rama), PL005520228439 (Rama), PL005443563556 (Mała) przez buhaja PL005489257570 (SK Bastion) przeznaczonego do krycia (inseminacja) w ramach programu ochrony rasy ZR w innym województwie niż lokalizacja stada, w którym przebywały ww. krowy;

2.2.1.3. krów nr: PL005263859181 (Jagoda), PL005263859150 (Doda), PL005368486664 (Bela), PL005269819806 (Mała), PL005196233348 (Milka), PL005338896332 (Wiewiórka), PL005335255934 (Majka), PL005410926810 (Bela) przez buhaje spoza list samców przeznaczonych do krycia (inseminacja) w ramach programu ochrony rasy ZR na lata 2023-2024.

2.2.2. Trwający powyżej 18 miesięcy okres międzywycieleniowy u 27 krów, co było niezgodne z zapisami w programach ochrony bydła ras ZB i ZR.

³² <https://lgm.izoo.krakow.pl/wyniki/bydlo>

³³ akta kontroli str. nr 6.642, 645-646

M. Dobór.
K

2.2.3. Sprzedaży przez ich właścicieli 7 jałówek rasy ZB i 9 jałówek rasy ZR urodzonych w trakcie realizacji programów ochrony, co stanowiło o niezastosowaniu się do zaleceń opisanych w ww. programach.

Wykazy zwierząt, o których mowa w pkt 2.2.2. i 2.2.3. zawierają załączniki nr 4 i nr 5 do niniejszego protokołu.

2.3. W odniesieniu do przekazywania przez Instytut i Polską Federację właścicielom stad bydła objętego programami ochrony informacji niezbędnych do ich realizacji kontrolujący stwierdzili, że:

2.3.1. Instytut, zgodnie z wymogami zawartymi w programach ochrony, zamieszczał na ogólnodostępnej stronie internetowej listy buhajów proponowanych do wykorzystania w inseminacji w stadach objętych programami ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR aktualne dla danego roku ich realizacji.

2.3.2. W programach ochrony opisano sposób postępowania w przypadku, gdy właściciel stada objętego programem ochrony chciał stosować krycie naturalne (w haremie) - powinien skierować pisemny wniosek do Koordynatora IZ-PIB z prośbą o zgodę na użytkowanie w rozrodzie haremowym konkretnego buhaja w jego stadzie, Koordynator poddawał weryfikacji dane samca zarejestrowane w FedInfo i, jeśli spełniały wymogi programu ochrony danej rasy, mógł wydać ww. zgodę^{2, 3}.

W celu sprawdzenia zgodności postępowania Instytutu z ww. trybem kontrolujący poddali analizie dokumentację sporządzoną dla 9 buhajów rasy ZB i 4 rasy ZR³⁴.

Kontrolujący stwierdzili, że w przypadku buhaja nr PL005365455779 (Juror) wydanie zgody przez Instytut nastąpiło przed wpłynięciem wniosku od właściciela, co było niezgodne z ww. trybem.

W odniesieniu do pozostałych buhajów zachowano tok postępowania zgodny z programem ochrony bydła rasy ZR.

2.3.3. W wyniku analizy treści protokołów z posiedzeń Grupy Roboczej oraz pozyskanej dokumentacji³⁵ kontrolujący stwierdzili, że Polska Federacja:

³⁴ akta kontroli str. nr 6.622-623, 626-633, 639-654, 716-723

³⁵ akta kontroli str. nr 6.1, 34-36, 454-469

M. Dóbrca
A. Ceo

- 2.3.3.1. zapewniła Koordynatorom IZ-PIB dostęp do FedInfo i możliwość rejestrowania udziału/wyrejestrowania krowy z programu ochrony danej rasy²⁷;
- 2.3.3.2. przekazała Instytutowi wykazy buhajów z przeznaczeniem do inseminacji oraz krów - kandydatek na matki buhajów, które były poddawane dyskusji podczas posiedzeń Grupy Roboczej;
- 2.3.3.3. przekazała właścicielowi stada bydła rasy ZB nr 51-65331 „Wykaz proponowanych buhajów”²⁷ sporządzony przez pracownika Polskiej Federacji, stanowiący propozycję kojarzeń krów objętych programem ochrony z buhajami uznanymi przez Koordynatora IZ-PIB za dopuszczone do udziału w nim. Dodatkowo dokument zawierał informację o wartości inbredu dla każdego potencjalnego kojarzenia, co było pomocnym narzędziem w planowaniu par rodzicielskich kolejnego pokolenia.

Powyższe stanowiło o wywiązaniu się PFHBiPM z zadań określonych w tych zakresach w programach ochrony oraz w porozumieniu²⁶.

2.4. W odniesieniu do wykonania zadań dotyczących kriokonserwacji materiału biologicznego pochodzącego od bydła ras zakwalifikowanego do udziału w programach ochrony:

2.4.1. W oparciu o dane dotyczące kriokonserwacji materiału biologicznego pochodzącego od zwierząt ras ZB i ZR zakwalifikowanych do udziału w programach ochrony zawarte w protokołach ze spotkań Grupy Roboczej oraz przekazane w trakcie kontroli kontrolujący ustalili, że:

2.4.1.1. W odniesieniu do nasienia:

- na podstawie danych zawartych w protokole ze spotkania Grupy Roboczej w 2024 r. kontrolujący ustalili, że w 2024 r. łączna liczba porcji we wszystkich miejscach jego przechowywania dla rasy ZB wynosiła 24 399 oraz 31 507 dla rasy ZR, a liczba dawców (z uwzględnieniem ich powtarzalności) wynosiła dla rasy ZB - 49 i dla rasy ZR - 62²⁸,

Nw. Odor.
Kor

- w latach 2023-2024 pobrano łącznie 1 200 porcji od buhajów rasy ZR (po 600 porcji od PL005470860307 /Rudolf/ i PL005430115515 /SK Bosman/)³⁶.

Na podstawie dodatkowych wyjaśnień uzyskanych od Instytutu kontrolujący ustalili, że zmiany ilościowe „in plus” porcji nasienia wynikały także z przemieszczania zasobów pomiędzy podmiotami odpowiedzialnymi za jego przechowywanie, doliczenie zasobów będących na stanie Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt Sp. z o.o. z/s w Bydgoszczy (przechowującą i dystrybuującą nasienie w terenie) oraz inwentaryzacją zasobów będących na stanie MCB Sp. z o.o.³⁷.

- 2.4.1.2. W odniesieniu do zarodków pochodzących od bydła ras ZB i ZR³⁸ kontrolujący ustalili, że na koniec 2024 r. w Krajowym Banku Materiałów Biologicznych znajdowało się 3 sztuki od dawców rasy ZB (po 1 krowie i 1 buhaju) i 66 sztuk od dawców rasy ZR (po 11 krowach i 10 buhajach), z czego 20 zarodków rasy ZR przyjęto do ww. banku w 2023 r.

Powyższe dane w zakresie zasobów materiału biologicznego wskazują na potrzebę kontynuowania działań wszystkich podmiotów uczestniczących w realizacji programów ochrony na rzecz zabezpieczenia rezerw ww. materiału odznaczającego się dużą zmiennością genetyczną w ilościach odpowiednich dla dalszego prowadzenia ww. programów, w tym zachowania bogatej puli genowej.

Kontrolujący stwierdzili, że podmioty współrealizujące programy ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR wykonały zadania określone w ww. programach za wyjątkiem opisanych w pkt: 2.1.1., 2.1.4., 2.2.1.1., 2.2.1.2., 2.2.1.3., 2.2.2., 2.2.3. i 2.3.2. niniejszego protokołu.

³⁶ akta kontroli str. nr 6.516-520, 525-527, 530

³⁷ akta kontroli str. nr 6.495-498, 538, 548-549, 822-823

³⁸ akta kontroli str. nr 6.490, 493-494, 525-527, 531

Ms. Dobr.

S. G.

3. Prowadzenie nadzoru merytorycznego nad realizacją programów ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.

W wyniku analizy pozyskanej dokumentacji oraz dodatkowych wyjaśnień przekazanych przez Instytut kontrolujący ustalili, że podmiot prowadził w badanym okresie nadzór nad realizacją programów ochrony poprzez:

- 3.1. Rutynową kontrolę danych o zwierzętach kwalifikowanych do ww. programów - działania prowadzone w zakresie kompleksowym i odpowiadającym wymogom tych programów, z wyjątkiem opisanej w pkt 4.2 niniejszego protokołu błędnej kwalifikacji 2 zwierząt^{27, 39}.
- 3.2. Wizytowanie przez Koordynatorów IZ-PIB stad biorących udział w programie danej rasy obejmujące sprawdzenie prawidłowości prowadzenia dokumentacji, stanu zdrowotnego oraz warunków utrzymania zwierząt⁴⁰.
- 3.3. Prowadzenie działań edukacyjnych dla hodowców w formie szkoleń, warsztatów tematycznych, prezentacji i promocji produktów pochodzących od bydła ras ZB i ZR.
- 3.4. Utrzymywanie stałego kontaktu z hodowcami i prowadzenie doraźnego doradztwa.

Kontrolujący stwierdzili, że w zakresach opisanych w pkt od 3.1. do 3.4. niniejszego protokołu Instytut w relacjach z hodowcami prowadził nadzór merytoryczny w sposób kompleksowy, natomiast w odniesieniu do nieprawidłowości opisanych w pkt: 2.1.1., 2.1.4., 2.2.1.1., 2.2.1.2., 2.2.1.3., 2.2.2., 2.2.3., 2.3.2., 4.2., 4.4.1.2. i 4.4.1.3 niniejszego protokołu prowadzenie ww. nadzoru wymaga nasilenia planowych działań sprawdzających prawidłowość realizacji programów ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.

4. Realizacja celów określonych w programach ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR.

- 4.1. Na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej IZ-PIB⁷ kontrolujący stwierdzili, że liczebności stad i krów ras ZB i ZR uczestniczących w programach ochrony wykazały tendencje spadkowe, przy jednoczesnym (obliczonym na podstawie ww. danych) niewielkim wzroście średniej liczby krów w stadzie w przypadku bydła rasy ZB:

³⁹ akta kontroli str. nr 6.538-547, 736-756, 763-775, 779-819

⁴⁰ akta kontroli str. nr 6.824, 829-832

M. Pekar.
KG

rok	rasa ZB		rasa ZR	
	liczba stad	liczba krów	liczba stad	liczba krów
2022	98	1445	331	3727
	$\bar{x} = 14,74$		$\bar{x} = 11,29$	
2023	89	1348	307	3348
	$\bar{x} = 15,15$		$\bar{x} = 10,90$	
2024	82	1277	284	3200
	$\bar{x} = 15,57$		$\bar{x} = 11,27$	

\bar{x} - średnia liczba krów w stadzie

Przedstawione powyżej spadki liczebności w populacjach bydła ras ZB i ZR nie miały wpływu na wartości wskaźników statusu zagrożenia.

4.2. Kryteria kwalifikacji bydła ras ZB i ZR do ww. programów dotyczyły:

- pochodzenia po rodzicach urodzonych w Polsce i wpisanych do księgi hodowlanej danej rasy (z wyjątkiem klasy przeznaczonej dla zwierząt niezgodnych fenotypowo z wzorcem rasy),
- udziału genów rasy holsztyńsko-fryzyjskiej (zależnie od umaszczenia kody ras: HF lub RW) wynoszący do 25 %,
- wpisania do księgi hodowlanej bydła rasy objętej programem ochrony,
- braku wspólnych przodków w pokoleniu dziadków i pradziadków.

W wyniku analizy danych zarejestrowanych w FedInfo²⁷ kontrolujący stwierdzili, że wszystkie krowy i buhaje zakwalifikowane do programów ochrony bydła ras ZB i ZR spełniały wymogi opisane w programach ochrony, z wyjątkiem 2 nw. zwierząt rasy ZR posiadających wspólnego przodka w pokoleniu dziadków (ze strony ojca) i pradziadków (ze strony matki):

- buhaja PL005506623531 (Melon) ze stada nr 47-29541,
- krowy PL005516721456 (Porka) ze stada nr 89-15561, typowanej w latach 2023 i 2024 na kandydatkę na matkę buhajów⁴¹.

W trakcie kontroli Instytut poinformował, że kwalifikacja ww. buhaja nastąpiła omyłkowo, Koordynator IZ-PIB nie wyraził zgody jego użytkowanie w kryciu haremowym w stadzie nr 47-29541 ze względu na jego rodowód,

⁴¹ akta kontroli str. nr 6.470-475

M. Odor
Ke

a pochodzące po nim potomstwo z uwagi na brak możliwości kwalifikacji do programu zostało wybrakowane z inicjatywy hodowcy⁴².

4.3. W zakresie wymogu dotyczącego wykonania badań genetycznych służących weryfikacji pochodzenia dla krów zakwalifikowanych do programów ochrony od roku 2023 i 2024 na podstawie danych przekazanych przez Instytut⁴³ oraz dostępnych na stronie internetowej³² kontrolujący stwierdzili, że wszystkie krowy z wytypowanych stad spełniały ww. kryterium²⁷.

4.4. Podczas corocznych spotkań Grupa Robocza opiniowała listy kandydatek na matki buhajów (zwane dalej kandydatkami na MB) oraz buhajów do wykorzystania w rozrodzie w stadach objętych programami. Akceptacja ww. zwierząt była poprzedzona analizą rodowodów w celu uniknięcia spokrewnienia potomków.

4.4.1. W okresie poddanym kontroli na kandydatki na matki buhajów wytypowano łącznie 22 krowy rasy ZB i 60 krów rasy ZR (liczebności podano z uwzględnieniem braku powtórzeń numerów identyfikacyjnych)⁴⁴. W wyniku analizy zarejestrowanych w FedInfo danych o ww. krowach³³ w odniesieniu do wymogów opisanych w programach ochrony^{2, 3} kontrolujący stwierdzili, że wszystkie kandydatki na MB:

4.4.1.1. spełniały ogólne kryteria dotyczące pochodzenia, wpisania do księgi hodowlanej rasy objętej programem ochrony oraz limitu 25% udziału rasy holsztyńsko-fryzyjskiej w genotypie,

4.4.1.2. spełniały wymóg braku wspólnych przodków w pokoleniu dziadków i pradziadków, z wyjątkiem krowy rasy ZR nr PL005516721456 (Porka),

4.4.1.4 miały zarejestrowane w FedInfo wyniki oceny typu i budowy spełniające wymogi minimalnej liczby punktów (ocena ogólna dla ZB, ocena ogólna i punktacja za ocenę wymienia dla ZR), z wyjątkiem nw. krów, dla których nie zarejestrowano w ww. systemie wyników oceny typu i budowy: 1 krowa rasy ZB nr PL005450802709 (Łezka) i 9 krów rasy ZR nr: PL005502030159 (Kryta), PL005440256116 (Limba), PL005462073821 (Dachma), PL005353418090 (Grocha),

⁴² akta kontroli str. nr 6.622-623

⁴³ akta kontroli str. nr 6.737-738, 757-761, 821-827

⁴⁴ akta kontroli str. nr 6.470-475, 495-496, 499-500

PL005415399459 (Beza), PL005372336894 (Krasula),
PL005366405230 (Maja), PL005392757693 (Czajka),
PL005378570926 (Jagna 2).

Opisane powyżej wyniki analizy danych wskazują, że niezgodnie z programem ochrony przyznano status kandydatki na MB krowie niespełniającej wymogu odnoszącego się do rodowodu oraz krowom o nieznannej wartości parametrów oceny typu i budowy.

4.4.2. W wyniku analizy zapisów w programach ochrony bydła ras ZB i ZR, protokołach ze spotkań Grupy Roboczej²⁸ oraz dokumentacji pozyskanej podczas kontroli⁴⁵ stwierdzono, że zatwierdzone przez ww. Grupę listy buhajów ras ZB i ZR proponowanych do wykorzystania w inseminacji w stadach objętych programami ochrony zasobów genetycznych bydła tych rasy w latach 2023-2024 publikowane na stronie internetowej⁷ tworzone z uwzględnieniem okresowej rotacji rozplodników.

Powyższe było zgodne z założeniami programów ochrony oraz celem dotyczącym zachowania zmienności genetycznej w populacji bydła ras objętych tymi programami.

Kontrolujący stwierdzili, że Instytut zrealizował cele określone w programach ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR z wyjątkiem przypadków opisanych w pkt 4.2., 4.4.1.2. i 4.4.1.3.

5. Wykonanie zaleceń pokontrolnych.

W oparciu o opisane powyżej wyniki ustaleń kontrolujący stwierdzili, że Instytut niedostatecznym stopniu wykonał zalecenia skierowane pismem znak: KHB.530.1.2021.5 z 28.10.2021 r. w odniesieniu do koordynowania i nadzorowania realizacji ochrony zasobów genetycznych bydła ras ZB i ZR w nw. zakresach:

- stosowania w stadach bydła wyłącznie nasienia pochodzącego od buhajów zakwalifikowanych do ww. programów i wskazanych na listach obowiązujących w wyznaczonym czasie,
- przestrzegania opisanego w ww. programach trybu wydawania zgody dla buhajów kryjących haremowo,

⁴⁵ akta kontroli str. nr 6.24, 34-36, 454-455, 458-467, 525-528

M. Odeh.
AOB

- rejestrowania numerów identyfikacyjnych wszystkich żywych cieląt urodzonych przez krowy zakwalifikowane do udziału w ww. programach.

Na podstawie dokumentacji pozyskanej w stadach poddanych kontroli kontrolujący stwierdzili, że hodowcy nieposiadający dostępu do SOL byli zaopatrzeni w karty jałówki-krowy w formie papierowej.

W wyniku kontroli nie stwierdzono uchybień.

Nieprawidłowości opisane w niniejszym protokole nie miały wpływu na realizację programów ochrony zasobów genetycznych bydła ras polskiej czarno-białej i polskiej czerwono-białej.

Informuję o przysługującym prawie zgłoszenia w terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego protokołu pisemnych umotywowanych zastrzeżeń co do wyniku ustaleń i czynności kontrolnych w nim zawartych, z jednoczesnym przedstawieniem stronie kontrolującej materiałów dowodowych.

Niezłożenie umotywowanych zastrzeżeń jest jednoznaczne z przyjęciem ustaleń kontroli.

Po upływie ww. terminu zostanie wysłane pismo pokontrolne z zaleceniami pokontrolnymi.

Niniejszy protokół sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach.

Przeprowadzenie kontroli odnotowano w ewidencji kontroli pod nr 138.

Za zespół kontrolujący:

GŁÓWNY SPECJALISTA
Wydział Kontroli Hodowli i Rozrodu
Zwierząt Gospodarskich
M. Dobrowolska
Małgorzata Dobrowolska

Warszawa, 24.11.2025 r.

Asystent
Wydział Kontroli Hodowli i Rozrodu
Zwierząt Gospodarskich
A. Grabowska
Aleksandra Grabowska

Wykaz krów, dla których w latach 2023-2024 nie zarejestrowano danych identyfikacyjnych buhaja kryjącego (ojca cielęcia)

rasa	nr stada w FedInfo	lp.	nr identyfikacyjny krowy	imię krowy	data wycielenia	pleć cielęcia	nr identyfikacyjny cielęcia
ZB	05-51971	1	PL005374576670	Rosochatka 4	2024-04-18	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		2	PL005480240625	Lawa	2024-02-18	BŻ	PL005536693191
		3	PL005376113750	Lipka	2024-02-14	JM	nd
		4	PL005374576991	Łowiczanka 2017	2023-03-30	JŻ	PL005472389066
		5	PL005374576748	Ruteczka	2024-04-22	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		6	PL005376113446	Soniana 2017	2024-05-25	nd - poronienie	
		7	PL005506741563	XII 2019	2024-02-19	BŻ	PL005536693177
	89-08089	8	PL005338791330	Szandra	2023-05-25	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		9	PL005369634002	Funka	2023-12-24	BŻ	PL005545629136
		10	PL005389402728	Figa	2024-06-02	JM	nd
		11	PL005389402735	Calka	2023-12-31	BŻ	PL005515907509
		12	PL005338791286	Maxima	2023-05-24	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		13	PL005389402766	Wiśnia	2024-07-04	BŻ	PL005558062418
		14	PL005389402773	Buba	2023-02-03	JŻ	brak nr identyfikacyjnego
		15	PL005389402810	Kiwi	2023-12-27	BŻ	PL005549797411
	01-66251	16	PL005287634344	Marina	2023-05-25	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		17	PL005223213190	Doreczka	2024-06-10	BM	nd
		18	PL005223213398	Elbuška	2024-06-04	BŻ	PL005454641182
		19	PL005479081260	Dorka 15	2024-12-03	BŻ	PL005454641236
	51-65331	20	PL005480803202	Tyrolcia 1	2023-01-16	JŻ	PL005454640871
		21	PL005380810737	Awia	2023-02-04	BŻ	PL005455591233
		22	PL005344148807	Karta	2023-09-10	BŻ	PL005536921973
		23	PL005373283609	Matolek 3	2023-08-04	BŻ	PL005536921980

M. Dobr.
pl-c

Wykaz krów, dla których w latach 2023-2024 nie zarejestrowano danych identyfikacyjnych buhaja kryjącego (ojca cielęcia)

ZR	47-29541	24	PL005276749776	Kropka	2023-01-07	nd - poronienie	
	47-28571	25	PL005263859150	Doda	2024-03-20	BŻ/B	brak nr identyfikacyjnego
		26	PL005486763555	Milka	2023-03-08	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
	05-28251	27	PL005379725455	Rama	2023-06-10	JŻ	PL005443564041
		28	PL005520228491	Szkodna	2024-01-30	BM	nd
		29	PL005269819806	Mała	2024-09-29	BM	nd
		30	PL005269819783	Malwa	2024-01-08	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		31	PL005229249575	Krasula 2	2023-09-11	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
					2024-12-10	BŻ	PL005545757266
		32	PL005520228408	Rama	2024-01-29	BM	nd
		33	PL005520228439	Rama	2024-12-10	BŻ	PL005545757273
		34	PL005443563556	Mała	2024-03-14	BM	nd
		35	PL005520228552	Rama	2023-12-24	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
	89-08089	36	PL005356465961	Jaga Wille	2024-05-28	BM	nd
		37	PL005389402742	Astra	2024-01-02	BŻ	PL005545629181
		38	PL005389402827	Rola	2023-05-23	JŻ	brak nr identyfikacyjnego
					2024-09-30	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		39	PL005129403237	Kinder Niespodzianka	2023-12-31	BŻ	PL005545629303
		40	PL005389402865	Lamia	2023-11-01	BM	nd
		41	PL005264271043	Rolf	2023-01-11	JŻ	brak nr identyfikacyjnego
					2024-06-29	BM	nd
	42	PL005356465978	Joga Wille	2023-12-26	BŻ	PL005549797428	
	53-12561	43	PL005278548223	Flora	2023-08-01	BŻ	brak nr identyfikacyjnego
		44	PL005393165992	Kora	2024-05-19	BŻ	PL005542653011
	85-09923	45	PL005161382811	Tarnina	2024-03-21	JŻ	PL005532843422
		46	PL005317840738	Bura	2024-06-04	nd - poronienie	
		47	PL005410926421	Lala	2024-07-20	JŻ	PL005532843514

objaśnienia: BŻ - buhajek żywy; BŻ/B - bliźnięta, w tym 1 buhajek żywy; BM - buhajek martwourodzony; JŻ - jałówka żywa; JM - jałówka martwourodzona; nd - nie dotyczy

M. Nadar.
2025.1

Wykaz krów, dla których nie zarejestrowano numeru identyfikacyjnego cielęcia

rasa	nr stada w FedInfo	lp.	nr identyfikacyjny krowy	imię krowy	data wycielenia	pleć cielęcia	
ZB	05-51971	1	PL005374576670	Rosochatka 4	2024-04-18	BŻ	
		2	PL005374576892	Rosochatka 5	2023-04-15	BŻ	
		3	PL005374576748	Ruteczka	2024-04-22	BŻ	
		4	PL005376113446	Soniana 2017	2023-06-18	BŻ/B	
		5	PL005374576908	Tyrolcia 3	2023-02-25	BŻ	
		6	PL005374576809	Welcia 3	2023-02-10	BŻ	
	89-08089	89-08089	7	PL005338791330	Szandra	2023-05-25	BŻ
			8	PL005338791286	Maxima	2023-05-24	BŻ
			9	PL005389402773	Buba	2023-02-03	JŻ
			10	PL005287634344	Marina	2023-05-25	BŻ
	47-17991	47-17991	11	PL005272772952	Żaba 3	2023-06-25	JŻ
2023-06-25						BŻ	
ZR	47-29541	12	PL005361348112	Hlipka	2023-03-06	BŻ	
		13	PL005494833523	Borówka	2024-04-06	BŻ/B	
		14	PL005368057420	Jagoda	2023-03-04	BŻ	
		15	PL005486763555	Milka	2024-04-07	BŻ/B	
	47-28571	47-28571	16	PL005263859181	Jagoda	2023-03-05	BŻ
			17	PL005241687164	Kaja Biała 2	2024-04-07	BŻ/B
			18	PL005263859150	Doda	2023-03-04	BŻ
						2024-03-20	BŻ/B
			19	PL005241687171	Kreska	2023-03-04	BŻ
			20	PL005368486664	Bela	2023-03-06	BŻ
			21	PL005416622433	Czerwona	2023-03-05	BŻ
			22	PL005346504380	Perła	2024-04-06	BŻ/B
			23	PL005486763555	Milka	2023-03-08	BŻ
	05-28251	05-28251	24	PL005379855824	Szkodna	2023-07-29	BŻ
			25	PL005269819783	Malwa	2024-01-08	BŻ
			26	PL005229249575	Krasula 2	2023-09-11	BŻ
			27	PL005520228439	Rama	2023-09-28	JŻ
			28	PL005443563556	Mała	2023-01-12	BŻ
			29	PL005520228552	Rama	2023-12-24	BŻ
	89-08089	89-08089	30	PL005389402827	Rola	2023-05-23	JŻ
						2024-09-30	BŻ
	53-12561	53-12561	31	PL005264271043	Rolfa	2023-01-11	JŻ
			32	PL005278548223	Flora	2023-08-01	BŻ

objaśnienia: BŻ - buhajek żywy; BŻ/B - bliźnięta, w tym 1 buhajek żywy; JŻ - jałówka żywa

M. Dobr.

Wykaz krów, dla których nie zarejestrowano w systemie FedInfo informacji o wykonaniu i wyniku badania genetycznego weryfikującego pochodzenie

rasa	nr stada w FedInfo	lp.	nr identyfikacyjny krowy	imię krowy	data urodzenia	data sporządzenia ekspertyzy potwierdzającej pochodzenie (polimorfizm mikrosatelitarny DNA)
ZB	05-51971	1	PL005480240625	Lawa	2020-03-11	2024-02-26
		2	PL005517288460	Rosa	2021-04-24	
		3	PL005517288569	Tika	2021-04-06	
		4	PL005480240595	Wania	2020-03-14	
		5	PL005517288552	Witka	2021-04-07	
	01-66251	6	PL005479081253	Zalotna 115	2021-04-01	2023-01-27
		7	PL005479081260	Dorka 15	2021-04-02	
		8	PL005480803196	Poleczka 1	2020-10-05	
		9	PL005480803202	Tyrolcia 1	2020-10-10	
ZR	47-29541	10	PL005494833523	Borówka	2021-02-25	2023-01-27
	47-28571	11	PL005486763555	Milka	2020-11-23	
	85-08501	12	PL005438017866	Miśka	2020-09-24	2024-02-28
	53-12561	13	PL005508575227	Kama	2020-10-22	2024-03-22
		14	PL005508575395	Wola	2021-03-17	
		15	PL005508575234	Kasandra	2020-12-02	2023-04-21

M. Dobr.
[Signature]

Wykaz krów z okresem międzywycieleniowym trwającym powyżej 18 miesięcy

rasa	nr stada w FedInfo	lp.	nr identyfikacyjny krowy	imię krowy	data wycielenia	nr identyfikacyjny cielęcia	OKMW (dni)
ZB	89-08089	1	PL005369634002	Funka	2023-12-24	PL005545629136	772
		2	PL005389402728	Figa	2024-06-02	JM	560
		3	PL005389402766	Wiśnia	2024-07-04	PL005558062418	590
	01-66251	4	PL005223213190	Doreczka	2023-05-14	PL005454640956	772
		5	PL005223213305	Tyrolcia	2023-07-07	PL005454640994	583
		6	PL005378660825	Welcia 2017	2024-07-10	PL005454641206	567
		7	PL005479081260	Dorka 15	2024-12-03	PL005454641236	631
	51-65331	8	PL005380810546	Aluzja	2024-10-26	PL005536921867	726
						PL005536921874	
		9	PL005344148807	Karta	2023-09-10	PL005536921973	698
		10	PL005421513498	Kalarepa 1	2024-02-17	PL005536921966	591
11	PL005373283609	Matolek 3	2023-08-04	PL005536921980	1016		
ZR	47-29541	12	PL005276749776	Kropka	2023-01-07	nd - poronienie	628
	05-28251	13	PL005379725455	Rama	2023-06-10	PL005443564041	550
		14	PL005269819806	Mała	2023-09-20	PL005443564119	560
	47-28571	15	PL005346504380	Perła	2024-04-06	brak nr identyfikacyjnego	614
	85-08481	16	PL005501724981	Osa	2024-08-30	PL005549198737	575
	89-08089	17	PL00535646561	Jaga Wille	2024-05-28	BM	579
						PL005545629181	
		18	PL005389402742	Astra	2024-01-02	PL005545629181	1336
		19	PL005129403237	Kinder Niespodzianka	2023-12-31	PL005545629303	939
		20	PL005389402865	Lamia	2023-11-01	BM	1171
	21	PL005356465978	Joga Wille	2023-12-26	PL005549797428	784	
	85-08501	22	PL005338896332	Wiewiórka	2023-01-07	PL005512894390	580
		23	PL005399407515	Sowa	2023-08-22	PL005512894451	647
53-12561	24	PL005303877335	Kenia	2024-05-19	PL005542653028	640	
	25	PL005393166265	Fredzia	2024-03-27	PL005542653004	593	
	26	PL005508575234	Kasandra	2024-12-08	PL005560910394	612	
85-09923	27	PL005161382811	Tarnina	2024-03-21	PL005532843422	816	

objaśnienia: OKMW - czas trwania okresu międzywycieleniowego, JM - jałówka martwourodzona; BM - buhajek martwourodzony

M. Dobr.
Kor.

Wykaz krów, których córek nie pozostawiono w stadzie z przeznaczeniem na jego remont

rasa	nr stada w FedInfo	lp.	nr identyfikacyjny krowy	imię krowy	data wycielenia	nr identyfikacyjny jałówki	data sprzedaży jałówki
ZB	05-51971	1	PL005374576670	Rosochatka 4	2023-03-01	PL005472388854	2024-03-18
		2	PL005374576892	Rosochatka 5	2024-03-17	PL005536693122	2024-10-07
		3	PL005374576991	Łowiczanka 2017	2024-05-22	PL005536693054	2024-10-07
		4	PL005374576748	Ruteczka	2023-04-16	PL005536693047	2023-08-10
		5	PL005374576908	Tyrolcia 3	2024-03-15	PL005536693139	2024-10-07
	01-66251	6	PL005480803202	Tyrolcia 1	2023-01-16	PL005454640871	2024-09-12
	51-65331	7	PL005344148791	Kurka	2024-04-30	PL005536921782	2024-05-15
ZR	47-29541	8	PL005361348006	Gwara	2023-12-19	PL005475899517	2024-09-07
		9	PL005368057437	Mąka	2024-01-09	PL005475899500	2024-09-07
	47-28571	10	PL005263859181	Jagoda	2024-02-20	PL005551394547	2024-09-07
		11	PL005241687171	Kreska	2024-02-19	PL005551394493	2024-09-07
		12	PL005368486664	Bela	2024-02-22	PL005551394530	2024-09-07
	85-08501	13	PL005196233348	Milka	2023-03-20	PL005512894413	2024-11-30
		14	PL005335255934	Majka	2023-05-02	PL005512894420	2024-11-29
	85-09923	15	PL005410926629	Puma	2023-01-03	PL005485625649	2023-11-05
		16	PL005484774003	Łapka	2023-11-14	PL005532843323	2024-02-21

M. Dolar
